

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 10, Issue 1, March 2022, p. 30-47

Received	Reviewed	Published	Doi Number
14.01.2022	03.03.2022	30.03.2022	10.29228/ijlet.57282

**Examination of Words in Vocabulary Activities Used in Teaching
Turkish as a Foreign Language**

Arzu ÇEVİK¹ & Neslihan MUZAFFER²

ABSTRACT

Man establishes his oral and written communication throughout his life through language. In this communication process, it makes use of words, which are one of the building blocks of language. The words used while expressing feelings and thoughts verbally and in writing show the richness of the individual's vocabulary. The more words an individual knows, uses, and knows, the more his vocabulary develops. Since the individual needs to communicate in all areas of his life, he has to make the words in his vocabulary functional. Words for communication are tools to satisfy needs and wants. Every person can work at school, home, hospital, etc. In this study, it is aimed to analyze the words in the vocabulary teaching activities in the textbooks used in the field of teaching Turkish for foreigners. Depending on the purpose of the study, Turkish teaching to foreigners selected in the textbooks was tried to be examined with an analysis that includes the words and word groups under each unit. The seven climates Turkish for Foreigners Teaching Set (B1-B2) textbooks examined in the research constitute the objects of study. In the collection of data, it was limited to the words in the vocabulary teaching activities in the textbooks. "Document analysis" was used in the analysis of the data. As a result of the research, it is seen that the vocabulary activities are not evenly distributed to the themes and texts.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, vocabulary, teaching vocabulary, textbook.

**Yabancılar Türkçe Öğretimi Kitaplarında Kullanılan Kelime Öğretimi
Etkinliklerindeki Kelimelerin İncelenmesi (Yedi İklim Yabancılar için
Türkçe Öğretim Seti B1-B2 seviyesi)**

ÖZET

İnsan, yaşamı boyunca sözlü ve yazılı iletişimini dil sayesinde kurar. Bu iletişim kurma sürecinde dilin yapı taşlarından biri olan kelimelerden yararlanır. Duygu düşünceler sözlü ve yazılı olarak dile getirirken kullanılan kelimeler, bireyin kelime hazinesinin zenginliğini gösterir. Bireyin tanıdığı, kullandığı, bildiği kelimelerin çokluğu ne kadar fazlaysa kelime hazinesinin o kadar geliştiğini gösterir. Birey yaşamının her alanında iletişim kurma ihtiyacında olduğu için kelime hazinesindeki kelimeleri işlevsel hale getirmek zorunda kalır. İletişim için kelimeler ihtiyaçları, istekleri gidermek için birer araçtır. Her insan okulda, evde, hastanede vb. yerlerde derdini, düşüncesini, ihtiyacını anlatmak için faydalandığı şey kelimedir. Bu çalışmada, yabancılar için Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitaplarındaki kelime öğretim etkinliklerinde yer alan kelimeleri analiz etmek amaçlanmaktadır. Çalışmanın amacına bağlı olarak seçilen yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki her ünite altında bulunan kelime ve kelime gruplarını içeren bir analiz ile incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma yöntemine göre desenlenmiştir. Araştırmada incelemeye alınan Yedi İklim Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti (B1-B2) ders kitapları inceleme nesnelerini oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında ders kitaplarında yer alan kelime öğretimi etkinliklerindeki kelimelerle sınırlandırılmıştır. Verilerin analizinde "doküman analizi"nden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda kelime etkinliklerinin temalara ve metinlere eşit şekilde dağıtılmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, kelime, kelime öğretimi, ders kitabı.

¹ Doç. Dr. Arzu Çevik, Bartın Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, arzu021@gmail.com, 0000-0001-9673-847X.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Bartın Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,21594676n@gmail.com, 0000-0001-6725-5612.

1.Giriş

Söz varlığı; kelime hazinesi, kelime serveti, sözcük dağarcığı, söz dağarcığı ve sözcük varlığı gibi terimlerle aynı kavramı karşılamak için kullanılır (Onan, 2013). Görüldüğü üzere sözvarlığı için birden fazla terim kullanılmaktadır.

Söz varlığının çeşitli unsurları vardır. Aksan'a (2015) göre bu unsurları şöyle belirtmiştir: sözcükler, deyimler, kalıp sözler, kalıplaşmış sözler, atasözleri, terimler ve çeşitli anlatım kalıpları. Buradan hareketle Yabancılara Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde geçen ve etkinlikler aracılığıyla öğretimi yapılan sözcük, atasözü, deyim, kalıp söz ve terimler hedef söz varlığını oluşturmaktadır. Söz varlığına ait bu unsurların dil becerileri kapsamında öğrencilere kazandırılması, öğrencinin kelime hazinesinin geliştirilmesiyle ilgili bir durumdur.

Türkçenin söz varlığının sağlıklı bir biçimde belirlenmesi, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin temel şartlarından biridir (Barın, 2003). Çünkü söylenenlerin ve yazılanların anlaşılması, duygu ve düşüncelerin bir başkasına aktarılması söz varlığına bağlıdır. Bu bakımdan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi/öğrenimi sürecinde, anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleştirilmesinde söz varlığı ve sözcük öğretiminin önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Çünkü temel dil becerilerinin etkin kullanılması, dilin işlevsellik kazanması ve öğrenilen dilin kültürel kodlarının dil kullanıcısı tarafından tanınması ve içselleştirilmesi söz varlığı ve sözcük öğretimiyle ilişkili bir durumdur.

Yabancı bir dili öğrenen dil kullanıcısı sahip olduğu sözcük hazinesiyle doğru orantılı olarak kendini ifade edebilir, sözcükleri anlamlarına uygun ve yerinde kullanarak cümleler oluşturabilir ve diğer bireylerle iletişim kurabilir (Göçen ve Okur, 2018).

Kelime, ifade etmek istediğimiz düşüncelerin, tavırların göstergesidir (Özbay ve Melanlıoğlu,2008).Şüphesiz ki bireyin okuduklarını anlaması, gördüklerini anlatması kelimelerle gerçekleşir. Kelime dağarcığı geniş olan bireyler, duygu ve düşüncelerini daha kolay ve anlaşılır ifade edecektir. Kelimelerin tam anlamıyla öğrenilmesi ve kullanılması, ancak kelimelerin yerli yerinde kullanılmasıyla mümkün olacaktır. Böylelikle kendinin anlaşılmasını isteyen her birey doğru kelimeyi seçerek kendini anlatacaktır. İnsan ihtiyaçları doğrultusunda kelimeleri kullanacaktır. İnsanın kendini anlatması için kullandığı araç dildir. Dile yardımcı olansa kelime ve kelime varlıklarıdır. Anlamak ve anlatmakta kelimelerin gücünü hafife almamak gerektiği görülmektedir.

Kelime, seslerin ağızdan bir bütünleri olan heceler ile hecelerden oluşarak anlam yüklenen ses toplulukları olan sözcükler, dilin sistematığını gösteren temel göstergelerdir (Göçer, 2015). Buradan da anlaşılacağı üzere kelime anlamdan oluşur ve dilin vazgeçilmez parçasıdır.

Herhangi bir iletişimde amaç, istenilen sözcüklerin seçilerek tümcelerin oluşturulması ve niyetin karşı tarafa iletilmesidir. Bu aktarımın ve iletişimin sağlanabilmesi büyük oranda seçilen sözcüklere ve cümlelerin oluşturduğu metne bağlıdır (Yılmaz, 2013). Bu tanıma göre sözcüklerin iletişimde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Kelimeler, bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan ve tek başlarına zihindeki belirli kavramlara karşılık olan somut ve soyut söz kalıplarıdır; somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimleridir. Dildeki anlamlı veya görevli en küçük birlikler kelimelerdir. Kelimelerin belirli ölçüler içerisinde birleşmesinden anlamlı ve görevli kelime grupları ve cümleler ortaya çıkar (Korkmaz, 2009). Bu tanıma göre kelime hem bir anlam hem de bir şekil birimidir.

Bu tanımlar incelendiğinde kelimenin sadece şekilden ibaret olmadığı ve bir anlatım aracı olduğu görülmektedir.

Dil öğretiminde temel materyal ders kitabıdır. Derslerde dil becerilerini geliştirmek için metin ve metne dayalı çalışmalar dersin temelini oluşturmaktadır. Ana dili öğretiminde geçerli olan bu durum Türkçenin yabancı dil öğretiminde de aynı önemi taşımaktadır. Kurumlarda bu konu üzerine ders kitabı çalışmalarına ağırlık vermekte sınıf içi süreçlerde ders kitabının öneminin farkında olarak hareket etmektedirler. Ayrıca Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürümüzün yabancılara aktarılması sürecinde öğretmen ve ders kitabı büyük önem taşımaktadır. Yabancılar için hazırlanan Türkçe öğretimi konusunda ders kitaplarının büyük bir özen ve titizlikle işlenebilmesi için bilimsel çalışmaların yapılması yararlı olmaktadır (Gün, Akkaya ve Kara, 2014).

Ders kitapları dil öğretim sürecinde çeşitli araştırmalara konu olduğu incelendiği görülmektedir. Kitaplar; metin seçimi, metin altı soruları, kelime öğretimi, beceri aktarımı, resimleme vb. konularda çalışmalarda kullanılan önemli bir materyaldir. Bu çalışmada kitaplardaki temalarda yer alan kelime ve sözcük varlığını analiz ederek söz varlığının ne durumda olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Öğretmenin etkin olmadığı ya da olmadığı durumlarda ders kitapları dil becerisi geliştirmede tek başına görev üstlendiği düşünülmektedir. Bir ders kitabının temel işlevi rehber olabilmek, açık olmak, yönlendirici olmak gibi misyonlara sahip olmalıdır. Böylece öğrenciler etkinlikler aracılığıyla da konuşma becerilerini geliştirebilmeli ve ders kitapları onlara bu konuda zengin içerikler sunabilmelidir.

Bu bağlamda, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının içerisindeki ünitelerde kelime varlığı açısından zengin olması beklenmektedir. Ders kitapları hazırlayıcılarına önemli sorumluluklar düşmektedir.

1.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dil öğretimi düşünüldüğünde üzerinde durulması gereken konulardan biri de kelime ve kelime gruplarının öğretilmesidir. Birey öğrendiği yabancı dilde kendini ifade edebilmesi, yeni bilgiler öğrenebilmesi, bilgileri kullanabilmesi kelimeler aracılığıyla olur. Dilin kullanım alanları vardır. Bu alanlar, kullanımına göre çok farklı olabilir, fakat dil öğrenimi ile ilgili olanlar dört grupta toplanabilir: Kamu alanı, kişisel alan, eğitsel alan ve mesleki alandır. Bu alanlarda kullanılacak kelimeler birbirinden farklı işleve sahiptir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin günlük yaşamda özellikle de kendilerini anlatma noktasında kelimelere ihtiyaç duyarlar. Bunların gerçekleşebilmesi için yeterli ve işlevsel kelime bilgisine sahip olmak gerekmektedir. Türkçe öğrenen birinin farklı dil seviyelerinde de ihtiyaç duyabileceği kelimelerinin aynı olması düşünülemez. Seviye değiştikçe kelimelerde değişir. Bu anlamda kelime öğretimi çalışmaları önem taşımaktadır.

Söz varlığının zenginliği, ifadenin zenginliğidir. Bir dilin gücünü kelimelerin derin yapısıyla paraleldir. Bir dilde derin anlam ne kadar güçlüyse o dil o derece zengindir. Türkçenin zengin bir dil yapısına sahip olduğunu bilinmektedir. Bu zenginliği dilimizi öğrenen yabancılara öğretmek kelimelerle olacaktır. Kelimelerin öğretimi, ifadenin öğretimidir. Yeni bil dil öğrenen birey bu sayede daha rahat ve sağlıklı iletişim kuracaktır. Bu anlamda ders kitapları kelime öğretimi açısından zengin olmalıdır. Bu amaçla bu çalışmada mevcut durum tespiti yapılarak, kelime öğretimi etkinliklerinde kelime zenginliği katmanının sağlanması amaçlanmıştır. Dil öğretiminde söz varlığı tespiti, kelime listeleri hazırlama gibi çalışmalar önem taşımaktadır.

Bu çalışmada ders kitapları ışığında bir kelime listesi hazırlama için kelimeler incelenmiştir. Bu bakımdan çalışma kelime listesi oluşturmada ön çalışma niteliği taşımaktadır. Kelime öğretimi alanına katkı sağlayacak olması açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı, yabancılar için Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitaplarındaki kelimelerin durumunu analiz etmektir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışmalar oldukça sınırlıdır. Çalışmanın bu alanda hazırlanacak ders kitaplarına ışık tutması özellikle de hazırlanacak kitaplarda kullanılması ile alan yazına katkı sağlaması beklenmektedir. Çalışmanın problem cümlesi "Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki kelimelerin durumu nedir?" olarak belirlenmiştir.

Alt Problemler

Çalışmanın alt problemleri şu şekilde sıralanmıştır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki kelime öğretimi etkinliklerinde öğretimi hedeflenen kelime sayısı nedir ?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında hedeflenen kelimelerin özellikleri nelerdir ?
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında öğretimi hedeflenen kelime gruplarının durumu nedir?

Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi araştırılan olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Eğitimle ilgili araştırmalarda müfredat programları, toplantı tutanakları, ders kitapları, öğrenci kayıtları, öğretmen ve öğrenci el kitapları vb. dokümanlar olarak kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Doküman analizi tekniği, araştırılacak konunun amacına uygun olan kaynaklarla birlikte, ortaya çıkacak verilerin analizinde tercih edilmektedir (Çepni, 2007). Yapılan incelemede yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında kelime öğretimi etkinlikleri ele alınmıştır. Çalışmada, incelenen ders kitapları kelime öğretimi etkinlikleri özelinde incelenip karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgulardan hareketle geliştirilen önerilerin yabancılar Türkçe öğretimine yönelik daha nitelikli ders kitaplarının hazırlanmasına katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Çalışma Grubu

Nitel araştırma yöntemine uygun olarak çalışmanın çalışma grubunu Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi adlı ders kitaplarının B1 ve B2 seviyeleri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında incelenen konuyla veri sağlanmasında doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırma yapılan alanda görüşme ve gözlem yapmaya gerek kalmaksızın belge inceleme yoluyla sonuçlar elde edilebilir. Bu sayede araştırmacı zaman ve kaynak tasarrufu sağlamış olur. Doküman seçiminde hangi kaynağın önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabilmesine araştırma konusuna bakarak karar vermek gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Verilerin Analizi

Veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İçerik analizi, belirlenen kurallara bağlı olarak yapılan

kodlamalarla metnin bazı sözcüklerinin daha küçültülmüş kategorilere göre özetlendiği sistemli ve tekrarı mümkün olan bir tekniktir(Büyüköztürk vd., 2014, s. 240). İçerik analizinde amaç birbiriyle benzer bulguları belli tema ve kodlar ile bir araya getirerek okuyucunun anlayabileceği şekle getirip yorumlamaya dayanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). İlk aşamada öğretim setinin tüm kelime etkinlikleri incelenmiştir. Öncelikle B1 ve B2 düzeyinde kelimeler bulunduğu temayla, metinle, kelime etkinliğiyle tablolaştırılmıştır. İkinci aşamada kelime etkinliklerindeki kelimeler, kelime özelliklerine göre çözümlenmiştir. (basit , türemiş, birleşik, soyut, somut, isim, fiil, köken)Üçüncü aşamada ise B1 ve B2 seviyesindeki kelime grupları çözümlenmiştir.

Bulgular

Araştırmada Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1 ve B2 düzeyi ders kitapları kelime etkinlikleri temalara uygunluk açısından uygun olup olmadığı bu çalışmada değerlendirilmiştir. Birinci bölümde Yedi İklim Türkçe Öğretim seti B1-B2 seviyesindeki kelime öğretim etkinliklerinin durumu belirlenmiştir. Yedi İklim Yabancılar Türkçe öğretimi B1 seviyesindeki 48 kelime etkinliğinin ve Yedi İklim Yabancılar Türkçe öğretimi B2 seviyesindeki 51 kelime etkinliğinin elde edilen bulgular öncelikle temalara ve metinlere göre tablolaştırılmıştır. Her temada işlenen kelime etkinlikleri toplam kelimeleri ile gösterilmiştir. İkinci bölümde kelime öğretimi etkinliklerinde öğretilen kullanılan kelimelerin özellikleri ve yüzdelik oranları tablolaştırılmıştır. Üçüncü bölümde de kelime öğretimi etkinliklerinde hedeflenen kelime gruplarının durumu ve yüzdelik oranları tablolaştırılmıştır.

Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Yedi İklim B1 Kitabı

Tablo 1. Ders kitaplarında kelime etkinliklerinin ünite, metin, etkinlik numarası ve kelime sayısı.

Etkinliğin Ünitesi	Kelime Etkinliğin Metni	Etkinlik Numarası	Kelime Sayısı
1.Ünite	Fısıltı Haberleri	1.Etkinlik	2
1.Ünite	Fısıltı Haberleri	11.Etkinlik	2
1.Ünite	Dedikodu	12.Etkinlik	2
1.Ünite	İletişim Araçları	1.Etkinlik	6
1.Ünite	Haberler	8.Etkinlik	5
1.Ünite	Sosyal Medya	1.Etkinlik	5
1.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
2.Ünite	Türkü Baba	1.Etkinlik	4
2.Ünite	Yalan Dünya	2.Etkinlik	3
2.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
2.Ünite	Yarın Buluşalım	2.Etkinlik	5
2.Ünite	Rüyalarda	7.Etkinlik	7
2.Ünite	Buluşuruz	8.Etkinlik	6
2.Ünite	Rüyalarda	8.Etkinlik	6
2.Ünite	Buluşuruz	8.Etkinlik	6
2.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
2.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
3.Ünite	Yaren	8.Etkinlik	2
3.Ünite	Üniversiteye	8.Etkinlik	2
3.Ünite	Kayıt Yaptırıyor	8.Etkinlik	2
3.Ünite	Yaren'in Fakültesi	9.Etkinlik	3
3.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12

3.Ünite	Bir Lisan Bir	1.Etkinlik	5
3.Ünite	İnsan		
3.Ünite	Bir Lisan Bir	9.Etkinlik	5
	İnsan		
3.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
3.Ünite	Kitap Çok		
	Okuyorum Hem		2
	de Çok Hızlı		
3.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
4.Ünite	Kursa Kayıt	13.Etkinlik	4
4.Ünite	Kelime Dünyası	2.Etkinlik	12
5.Ünite	Üniversiteye	1.Etkinlik	2
	Hazırlık		
5.Ünite	Kelime Dünyası	9.Etkinlik	12
5.Ünite	Yağmur Adam	3.Etkinlik	8
5.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
5.Ünite	Zor Hayatlar	9.Etkinlik	7
5.Ünite	Kelime Dünyası	2.Etkinlik	12
6.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
6.Ünite	Kelime Dünyası	9.Etkinlik	12
6.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
7.Ünite	Kutlu Olsun	1.Etkinlik	1
7.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
7.Ünite	Şeker Gibi Bir	1.Etkinlik	5
	Bayram		
7.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
7.Ünite	Düğün	1.Etkinlik	4
7.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
8.Ünite	Tahir ile Zühre	3.Etkinlik	7
8.Ünite	Çalikuşu	6.Etkinlik	2
8.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
8.Ünite	Çobanlıktan ÖSS	5.Etkinlik	4
	Zaferine		
8.Ünite	Kelime Dünyası	8.Etkinlik	12
8.Ünite	Ayşe Kulin	1.Etkinlik	3
8.Ünite	İdil Biret	5.Etkinlik	20
8.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12

Tablo 1 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe ders kitabı B1 düzeyinde toplamda 8 temada 48 kelime etkinliğine yer verilmiştir. Kelime etkinliklerinin temalara ve metinlere eşit şekilde dağıtılmadığı görülmektedir. Örneğin 1.tema olan "Haberin Var mı?" temasında 7 tane kelime etkinliğinin olduğu görülmektedir. Bu temayı 4. Tema olan "Gelin Tanış Olalım" temasıyla karşılaştırdığımızda 4.temada 2 kelime etkinliğinin olduğu görülmektedir. Metinler açısından kelime etkinliklerinin eşit dağıtılmadığı karşılaştırıldığında örneğin 3.tema olan "Eğitim" temasındaki "Bir Lisan Bir İnsan" metninin 2 kelime etkinliği olduğu görülmektedir. Bir diğer tema olan 8.tema olan "Ömür Dediğin" temasındaki "İdil Biret" metnine ait sadece 1 tane kelime etkinliği bulunmaktadır. Kelime etkinliklerinde dikkat çeken bir başka yönde kelime etkinlerinde verilen kelimelerin sayısı miktarıdır. Kelime etkinliğindeki kelimelerin eşit dağıtılmadığı da görülmektedir. Örneğin 1.tema olan

“Haberin Var mı” temasında bulunan “Fısıltı Haberleri” adlı metnin kelime etkinliğinde verilen kelime sayısının 2 tane olduğu görülmektedir. Aynı tema içindeki bir başka metin olan “İletişim Araçları” adlı metnin kelime etkinliğinde verilen kelime sayısının 6 tane olduğu görülmektedir. Diğer temalarda da tema içindeki kelime etkinliklerinde kelimelerin eşit dağıtılmadığı görülmektedir. Ayrıca mutlaka her temanın sonunda “Kelime Dünyası” adlı etkinlikler oluşturulmuştur. Bu etkinlikte öğrencilerden verilen kelimeleri kullanmaları, canlandırmaları, anlatmaları istenmiştir.

Yedi İklim B2 Kitabı

Tablo 2. Ders kitaplarında kelime etkinliklerinin ünite, metin, etkinlik numarası, kelime sayısı.

Kelime Etkinliğinin Ünitesi	Kelime Etkinliğin Metni	Etkinlik Numarası	Kelime Sayısı
1.Ünite	Yıllar Sonra	2.Etkinlik	17
1.Ünite	Yıllar Sonra	6.Etkinlik	5
1.Ünite	İş Başvurusu Hikâyesi	10.Etkinlik	10
1.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	11
	Başarılı İnsanları	1.Etkinlik	1
1.Ünite	Farklı Kılan12 Şey		
	Başarılı İnsanları	2.Etkinlik	6
1.Ünite	Farklı Kılan12 Şey		
	Kazlardan	10.Etkinlik	4
1.Ünite	Alınacak Çok Ders Var		
1.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
1.Ünite	Maria Türkiye’de	6.Etkinlik	7
1.Ünite	Maria Türkiye’de	7.Etkinlik	5
1.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
1.Ünite	Murat Evren’le	3.Etkinlik	3
2.Ünite	Röportaj		
	Murat Evren’le	4.Etkinlik	10
2.Ünite	Röportaj		
	Murat Evren’le	5.Etkinlik	4
2.Ünite	Röportaj		
	Murat Evren’le	7.Etkinlik	8
2.Ünite	Röportaj		
	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
2.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
2.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
2.Ünite	Adını Kim	4.Etkinlik	11
3.Ünite	Koysun?		
3.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
3.Ünite	Huzur Evinde Kahvaltı	3.Etkinlik	2
3.Ünite	Yaşlılığa Hazır	6.Etkinlik	13
3.Ünite	Mısın?		
	Yaşlılığa Hazır	7.Etkinlik	8
	Mısın?		

3.Ünite	Yaşlılığa Hazır Mısın?	8.Etkinlik	5
3.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
4.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
4.Ünite	Su Hayattır	7.Etkinlik	9
4.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
4.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
5.Ünite	Köyde Hayat, Şehirde Hayat	1.Etkinlik	16
5.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
5.Ünite	Bakış Açısı	3.Etkinlik	15
5.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
5.Ünite	Sanata Adanmış Bir Hayat	4.Etkinlik	13
5.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
6.Ünite	Hava Durumu	7.Etkinlik	8
6.Ünite	Tornado	12.Etkinlik	16
6.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
6.Ünite	Sıra dışı Başarılar	3.Etkinlik	15
6.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
6.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
7.Ünite	Farklı Öğrenenler Farklı Davranırlar	5.Etkinlik	6
7.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
7.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
7.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
8.Ünite	Türk Kahvesi	4.Etkinlik	5
8.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
8.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12
8.Ünite	Köy Odaları	10.Etkinlik	28
8.Ünite	Kelime Dünyası	1.Etkinlik	12

Tablo 1 ve tablo 2'ye bakıldığında Yedi İklim Yabancılara Türkçe öğretimi B1 seviyesindeki 48 kelime etkinliğine ve Yedi İklim Yabancılara Türkçe öğretimi B2 seviyesindeki 51 kelime etkinliğine yer verildiği görülmüştür. B1 ve B2 seviyesindeki kelime etkinlikleri elde edilen bulgular öncelikle temalara ve metinlere göre tablolştırılmıştır.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Tablo 3: Yedi İklim Türkçe Ders Kitapları B1-B2 Seviyelerinde Kelimelerin Kelime Türü Açısından Durumu

Seviye	İsim	Fiil	Toplam
B1	%88	%12	249
B2	%85	%15	297

Tablo 5 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesindeki kelime etkinliklerinde toplamda 249 kelime vardır. Bu kelimeler kelime türü açısından incelendiğinde %88'i isimden %12'si ise fiilden oluşmaktadır. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde

kelime etkinliklerinde toplamda 297 kelime olduğu görülmektedir. Bu kelimeler kelime türü açısından incelendiğinde kelimelerin %85'i isimden %15'i ise fiilden olduğu görülmektedir.

Tablo 4: *Yedi İklim Türkçe Ders Kitapları B1-B2 Seviyelerinde Kelimelerin Biçim Türü Açısından Durumu*

Seviye	Basit	Türemiş	Birleşik	Toplam
B1	%67	%30	%3	249
B2	%54	%42	%4	297

Tablo 2 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesindeki kelime etkinliklerinde toplamda 249 kelime vardır. Bu kelimeler biçim türü açısından incelendiğinde %67'si basit kelime, %30'u türemiş kelime, %3'ü birleşik kelimelerden olduğu görülmektedir. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde kelime etkinliklerinde toplamda 297 kelime olduğu görülmektedir. Bu kelimeler biçim türü açısından incelendiğinde %54'ü basit kelime, %42'si türemiş kelime, %4'ü birleşik kelime olduğu görülmektedir.

Tablo 5: *Yedi İklim Türkçe Ders Kitapları B1-B2 Seviyelerinde Kelimelerin Anlam Bakımından Durumu.*

Seviye	Somut	Soyut	Toplam
B1	%75	%25	249
B2	%55	%45	297

Tablo 3 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesindeki kelime etkinliklerinde toplamda 249 kelime vardır. Bu kelimeler anlam türü açısından incelendiğinde %75'i somut kelime, %25'i soyut kelime olduğu görülmektedir. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde kelime etkinliklerinde toplamda 297 kelime olduğu görülmektedir. Bu kelimeler anlam türü açısından incelendiğinde %55'i somut kelime, %45'i soyut kelime olduğu görülmektedir.

Tablo 6: *Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 Seviyesinde Kelimelerin Köken Bakımından Durumu.*

Köken	Seviye B1	Toplam
Türkçe	%49	249
Arapça	%30	249
Farsça	%4	249
Fransızca	%34	249
İtalyanca	%2	249
İngilizce	%1	249
Rumca	-	249

Tablo 4 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesindeki kelime etkinliklerindeki kelimelerin kökenleri incelenmiştir. Burada köken incelemesi yapılmasının sebebi öğrencilerin kendi dilleriyle özdeşleştirme ya da yanlış aktarım sorunları olabileceği düşünülerek böyle bir inceleme yapılmıştır. Bu durum öğretim sürecine de yansıtacağı düşünülmektedir. Öğrenciler kendi dillerindeki kelimelerle Türkçedeki kelimelerle benzerlik kurma yoluna gidebilirler. Bunun iyi sonuçları olabileceği gibi kötü sonuçları da olabileceği düşünülmektedir. Örneğin hem Türkçede hem Arapçada kullanılan ortak kelimeler öğrencinin işini kolaylaştırabilir. Kendi dilinde var olan bir kelimeyi Türkçede var olmayan bir şeyle benzetmesi yanlış öğrenmelere sebep olacağı düşünülmektedir. Yedi İklim Türkçe ders kitabı B1 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde kelime etkinliklerinde toplamda 249 kelime vardır. Bu kelimeler köken türü açısından incelendiğinde %49'u Türkçe kelime, %30'u Arapça, %4'ü Farsça kelime, %34 Fransızca kelime, %2'si İtalyanca kelime, %1'i İngilizce kelime olduğu görülmektedir. Bu kitapta en fazla yüzdeye sahip olan Türkçe kelimeler

olduğu görülmektedir. Kökeni başka dilden olan kelimeler arasında en fazla orana sahip olan dil B1 kitabında Fransızca olduğu en az orana sahip olan ise İngilizce olduğu görülmektedir.

Tablo 7: *Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 Seviyesinde Kelimelerin Köken Bakımından Durumu.*

Köken	Seviye B2	Toplam
Türkçe	%60	297
Arapça	%23	297
Farsça	%6	297
Fransızca	%9	297
İtalyanca	%1	297
İngilizce	-	297
Rumca	%1	297

Tablo 5 bakıldığında Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 seviyesi kelime etkinlikleri incelenmiştir. Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 seviyesi kelime etkinliklerinde toplamda 297 kelime olduğu görülmektedir. Bu kelimeler köken türü açısından incelendiğinde %60'ı Türkçe kelime, %23'ü Arapça kelime, %6'sı Farsça kelime, %9'ü Fransızca kelime, %1'i İtalyanca kelime, %1'i Rumca kelime olduğu görülmektedir. Bu kitapta da en fazla yüzdeye sahip olan Türkçe kelimeler olduğu görülmektedir. Kökeni başka dilden olan kelimeler arasında en fazla orana sahip olan dil B1 kitabında Arapça olduğu en az orana sahip olan ise İngilizce olduğu görülmektedir.

Burada köken incelemesi yapılmasının sebebi öğrencilerin kendi dilleriyle özdeşleştirme ya da yanlış aktarım sorunları olabileceği düşünülerek böyle bir inceleme yapılmıştır. Bu durum öğretim sürecine de yansıtacağı düşünülmektedir. Öğrenciler kendi dillerindeki kelimelerle Türkçedeki kelimelerle benzerlik kurma yoluna gidebilirler. Bunun iyi sonuçları olabileceği gibi kötü sonuçları da olabileceği düşünülmektedir. Örneğin "memleket" kelimesi, Türkçede daha çok "bir kimsenin doğup büyüdüğü yer" olarak bilinir. Arapçada bu kelimenin anlamı "krallık" demektir. Kendi dilinde var olan bir kelimeyi Türkçede var olmayan bir şeyle benzetmesi yanlış öğrenmelere sebep olacağı düşünülmektedir. Arapçadan Türkçeye geçmiş bazı kelimeler, Türkçede Arapçadaki anlamlarından farklılaşarak kullanılır hale gelmiştir. Farklı dillerden alınan kelimelerin öğretimine dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Tablo 6: *Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 Seviyesinde Kelime Gruplarının Durumu.*

Köken	Seviye B1	Toplam
Deyim	%15	249
Atasözü	-	249
İkileme	%1	249
İsim Tamlaması	%59	249
Sıfat Tamlaması	%11	249
Karma Tamlama	-	249
Fiille Kurulan	%14	249
Kalıp söz	-	249
İsim Grubu	-	249
Zarf Grubu	-	249

Tablo 6 incelendiğinde B1 düzeyinde %15 oranında deyim öğretimi hedeflendiği görülmektedir. Kelime öğretimi etkinliklerinde B1 düzeyinde atasözü olmadığı görülmektedir. Kelime etkinliklerinde B1 düzeyinde en fazla orana %59 orana sahip olan isim tamlamasının olduğu görülmektedir. B1

düzeyinde sıfat tamlamasının oranı %11 olduğu görülmektedir. Kelime etkinliklerinde isim grubu, zarf grubu, kalıp söz, karma tamlamaya hiç yer verilmediği görülmüştür.

Tablo 8: *Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 Seviyesinde Kelime Gruplarının Durumu.*

Köken	Seviye B2	Toplam
Deyim	%6	297
Atasözü	%1	297
İkileme	%1	297
İsim Tamlaması	%32	297
Sıfat Tamlaması	%30	297
Karma Tamlama	%1	297
Fiille Kurulan	%27	297
Kalıp söz	%2	297
İsim Grubu	-	297
Zarf Grubu	-	297

B2 düzeyinde %6 oranında deyim öğretimi hedeflenmiştir. Kelime öğretimi etkinliklerinde B2 düzeyinde atasözü kullanımının olduğu görülmektedir. Etkinliklerdeki atasözü kullanımının oranı %1 olduğu görülmektedir. Deyim oranına göre atasözü kullanımının az olduğu görülmektedir. Kelime etkinliklerinde B2 düzeyinde en fazla orana %32'lik orana sahip olan isim tamlamasının olduğu görülmektedir. B2 düzeyinde sıfat tamlamasının oranı %30'luk bir orana sahip olduğu görülmektedir. B2 düzeyinde sıfat tamlamasının oranı B1 düzeyine göre daha fazla olduğu görülmektedir. B2 düzeyinde sıfat tamlamasının oranının B1 düzeyine göre fazla olmasının sebebini seviyenin artmış olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. B1 seviyesinde fiille kurulan isim grubunun oranı %14 B2 seviyesinde %27 olduğu görülmektedir.

Sonuç

Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Ders kitapları, Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne uygun olarak hazırlanmaktadır. Ders kitaplarının Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin iletişim ihtiyaçlarını en iyi bir biçimde karşılamayı amaçladığına şüphe yoktur. Ancak yabancılar için Türkçe ders kitaplarının hazırlanması sürecinde, kitaplarda yer alacak sözcük ve sözcük gruplarının seçimi bir ölçüte dayandırılmamaktadır. Çünkü Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında söz varlığının kullanımı ve öğretimi üzerine "en sık ve yaygın sözcüklerin öğretilmesi" anlaşıldığında henüz başka bir ölçütten söz edilememektedir. Bu da ders kitapları arasında söz varlığının seçiminde ve kullanımında farklılıklara neden olmaktadır.

Bu araştırmanın da konusu olan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime etkinlikleri ve kelime etkinliklerindeki kelimelerin varlığı üzerine bilimsel çalışmalar yapılmasının yanında, çok az sayıda olan yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için hazırlanan sözlüklerin, kelime dağarcığını geliştirecek olan sözcük listelerinin oluşturulması ve yenilenmesi, Türkçenin öğretimi sorununu çözme adına önemli bir yere sahiptir. Hangi kelimenin ne kadar sıklıkla kullanıldığını taramalar yaparak öğrenebiliriz.

Kelime etkinlikleri ve kelime sıklığını belirlemeye yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır. Özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde böyle bir çalışmaya pek rastlanmamıştır. Genellikle kelime öğretimi etkinliklerinin nasıl yapılması gerektiği hakkında çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde hedef kelime öğretimi için yapılmış olan birkaç bilimsel çalışma bulunmaktadır. Bunlardan birisi; 2004 yılında İstanbul Üniversitesinde Reyhan Tanın

tarafından, Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yetişkinlere, başlangıç düzeyinde öğretilmesi hedeflenen kelimeleri belirlemek amacıyla hazırlanan 'Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kelime Bilgisi Ve Öğretimi' adlı çalışmadır (Tanın, 2004).

Bir diğeri; bu çalışmada da faydalanılan, 2007 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Ufuk Aşık tarafından hazırlanan, Türkçenin sözlük varlığını belirleme kapsamında, sözlü dil üzerine hazırlanmış bir kelime sıklığı ve yaygınlığı belirleme çalışması olan 'Yabancılar İçin Temel Türkçe Kelime Varlığının Oluşturulması' adlı çalışmadır (Aşık, 2007).

Hasekioğlu, (2009) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Bilgisi Öğretimi-Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1 Serisinde Sözcük Öğretiminin Değerlendirilmesi ve Sözcük Öğretimi İçin Uygulama Örnekleri" adlı yüksek lisans çalışmasında, kelime öğretiminin nasıl yapılacağına dair bilgiler sunmuş; bu bilgiler doğrultusunda yapılabilecek kelime öğretim etkinliklerine yer vermiştir. Tezin amacı ise, kelime öğretim teknikleri konusunda farkındalık kazandırmak olarak belirlenmiştir.

Sülükçü, (2011) "Yabancılar Türkçe Öğretiminde (Temel Seviye A1) Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi" isimli doktora tezinde yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin özelliklerini açıklamıştır. Çalışmada, bu tekniklerden biri olan bilgisayar destekli öğretimin, öğrencilerin dil öğrenme başarılarına olan etkisi araştırılmıştır.

Dervişoğulları,(2008) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretilen Sınıflarda Oyunlarla Sözcük Öğretimi" isimli yüksek lisans çalışmasında, oyun oynayarak kelime öğrenen öğrencilerle oyun oynamadan kelime öğrenen öğrenciler arasında başarı farkının olup olmadığını araştırmıştır.

Erer, (2011) "Türkçe ve İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan İki Seri Kitabın Sözcük Öğretimi Açısından Karşılaştırılması" isimli yüksek lisans çalışmasında, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe ve New English File kitaplarındaki kelime öğretimi etkinliklerini belirleyerek karşılaştırmıştır.

Aydın (2015), tarafından yapılan çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretilirken hangi seviyelerde, hangi kelimelerin kullanılması gerektiği tespit edilmiştir. Bu tespiti yapabilmek için de Türkiye'de ve yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe için kullanılan ders ve okuma kitapları incelenip bu kitaplarda hangi kelimelerin kullanıldığı araştırılarak bu bağlamda kelime kullanım sıklığı listeleri oluşturulmuştur. Ardından tüm seviyelere göre sözcük hazinesi tespit edilmiştir.

Erol (2014)'teki çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime öğretimi kavramı üzerinde durmuş ve bu konuda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin mevcut durumu, belirlenen ders kitaplarındaki kelime hazinesi sayı, sıklık, yaygınlık, okunabilirlik ve türleri yönüyle incelenmiş; elde edilen veriler Yazılı Türkçenin Sıklık Sözlüğü ile karşılaştırılmıştır. Elde ettiği sonuçlara göre, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime öğretiminin nasıl yapılması gerektiğini ve nasıl daha nitelikli hale getirileceği üzerine tespitler yapmıştır. Son olarak, çalışmasındaki altı farklı kelime listesinden oluşturduğu havuzdan, sıklık ve yaygınlık oranlarına göre yaklaşık 1000 kelimelik bir tavsiye kelime listesi hazırlamıştır. Bu listedeki kelimelerin, temel seviye (A1-A2) için öncelikle öğretilmesi gereken kelimeler olduğunu tespit etmiştir.

Arslantürk'ün (2012)'deki çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında kelime gruplarının öğretimi değerlendirilmektedir. "Gazi Üniversitesi TÖMER serisindeki "Yabancılar için Türkçe Dil Bilgisi" ve Ankara Üniversitesi TÖMER'de kullanılan "Yeni Hitit 1-2-3" kitapları kelime gruplarının öğretimi açısından incelenmiştir.

Apaydın (2007), tarafından gerçekleştirilen çalışmada temel düzey somut sözcük öğretimine yönelik olarak belirlenen hedef kavram alanlarının ve bu alanlara ilişkin alt kavramların daha bütüncül ve anadilinde de kavramların edinimi sürecine koşturularak işletilen bir biçimde sunumuyla, bellekte kalıcılıklarının sağlanması için ulamsal bir yöntem denemesi gerçekleştirilmiştir. Kavramsallaşmayı kolaylaştırıcı ve zihinde kalıcılığı artırıcı yöntem denemesinde olumlu sonuçlara ulaşıldığı gözlemlenmiştir.

Kapsam olarak daha dar olan bir diğer çalışma ise; 2011 yılında, Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde, Hayrettin Tunçel tarafından, yabancı uyruklu öğrencilerin üniversite yerleşkesi içerisinde bulunan kantin, öğrenci işleri, kütüphane, yemekhane, fotokopi ve kırtasiyede ihtiyaç duyacağı kelimeleri ve kelime gruplarını belirleme amacı ile hazırlanan 'Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlü Türkçenin Kelime Sıklığı Ve Yaygınlığını Belirleme Çalışması'dır (Tunçel, 2011). Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten kurum ve kitaplarda seviyelere göre bilimsel verilerle hazırlanmış ortak hedef kelime listeleri bulunmamaktadır. Kelime öğretimi kitap yazarlarının ve öğretmenlerin kendi belirlemelerine göre yapılmakta, bilimsel bir yönerge takip edilmemektedir. Bu hem öğretmenler hem de öğrenciler için bir zorluktur. Araştırma, öğrenilmesi gereken hedef kelimelerin bilimsel olarak belirlenmesi açısından önem kazanmaktadır.

Dünyada yaygın olarak konuşulan dillerin kelime sıklığı çalışmaları ve o dilin daha çabuk öğrenilmesini sağlayan kelime kitapları vardır. Kelime etkinlikleri çalışmalarının incelenmesini yapmak, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yanında ana dili olarak öğrenenler için de hangi kelimelerin öğretilmesi gerektiğinin belirlenmesi noktasında çok faydalı olacaktır. Bunun yanında kelime sıklığı çalışmaları, temel söz varlığının ve sözcük hazinesinin oluşturulmasında, dilin gelişim süreci hakkında fikir edinmede, metin çözümlemelerinin daha sağlıklı yapılmasında ve kelimelerden hareketle kültür değişimini anlamada katkı sağlayacaktır. Bu şekilde Türkçede kelime ve her seviyeye göre hazırlanmış okuma kitaplarıyla ve kelime sıklığı ve söz varlığı çalışmalarıyla daha sistemli ve kolay öğrenilir bir dil olmasına katkıda bulunabilir.

Aydın(2015)" göre ders kitabının tanımında öncelikli olarak hangi sözcüklerin yer alacağı kadar önemli bir diğer husus da bir metinde yer alacak bilinmeyen kelime sayısıdır. Öğretilen sözcük sayısının kaç adet olacağı yanında, bunların ne kadar sıklıkla tekrar edeceğidir. Bu noktada ana dilinde bireyin bir derste ne kadar kelime öğrendiği ve öğrenimlerin kalıcı olması için kaç kez tekrarlandığı bilgisinden faydalanabilir.

Barn (2003)"a göre birçok dilde temel söz varlığına ilişkin çalışmalar yapıp ortaya bilimsel veriler konmuştur. Böylece, dil öğretim kitaplarının ana dili öğretimine yönelik olanlarında hangi sözcüklerin yer alması gerektiği, yabancı dil olarak öğretimine yönelik olanlarında ise farklı olarak hangi sözcüklerin verilmesi veya verilmemesi gerektiği konuları açıklık kazanmıştır.

Kelime öğretiminin sağlıklı yapılabilmesi, öğrencinin hem anlama hem de anlatma etkinliklerinde oldukça önemli bir yer tutar. Yabancı dil öğretiminde hizmet veren bir öğretmenin en temel görevi; bir konuyu, yapıyı veya kelimeyi en kısa sürede ve en kalıcı biçimde öğrencilerine aktarmasıdır" (Behür, 2002: 120). Öğrenci anlama ve kendini anlatma noktasında faydalanacağı şey kelime ve kelimelerdir. Kelimeler öğrencinin iletişimi anlayıp ifade etmesinde birer köprü görevinde olduğu düşünülmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi düşünüldüğünde de esas olan dilin en sık kullanılan sözcük ve sözcük gruplarının öğretilmesidir. Bu noktada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin günlük

yaşamda özellikle de kendilerini anlatma noktasında sıklıkla ihtiyaç duydukları sözcüklerin, Türkçeyi ana dili olarak konuşanların ihtiyaç duyacağı sözcüklerden farklı olabileceği düşünülmelidir. Bununla beraber, ana dilinde yapılan çalışmalarla ortaya konan sözcüklerin kullanım sıklığı listelerinde yer alan sözcük sayılarının oldukça kapsamlı olduğu fark edilmektedir.(Okur ve Göçen,2016)

Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitapları dil öğretiminde bir ders materyali olmasının yanında kişinin iletişim becerilerini geliştiren, okuduğunu ve dinlediğini anlamasını sağlayan araç niteliğindedir. Söz konusu ders kitapları öğrencilerin kelime hazinesini geliştirip onlara yeni sözcükler öğretirken onları yaşamak için geldikleri dış dünyaya hazırlamaktadır.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B1 düzeyinde toplamda 8 temada 48 kelime etkinliğine yer verilmiştir. Kelime etkinliklerinin temalara ve metinlere eşit şekilde dağıtılmadığı görülmektedir. Kelime etkinliklerinde dikkat çeken bir başka yönde kelime etkinlerinde verilen kelimelerin sayı miktarıdır. Kelime etkinliklerindeki kelimelerin eşit dağıtılmadığı da görülmektedir. Tüm temalarda da tema içindeki kelime etkinliklerinde kelimelerin eşit dağıtılmadığı görülmektedir. Ayrıca mutlaka her temanın sonunda „“Kelime Dünyası”” adlı etkinlikler oluşturulmuştur. Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 düzeyinde toplamda 8 temada 51 tane kelime etkinliğine yer verilmiştir. Burada B1 seviyesindeki gibi kelime etkinliklerinin temalara ve metinlere eşit şekilde dağıtılmadığı görülmektedir. Temalardaki metinlerin kelime etkinlikleri açısından karşılaştırıldığında eşit dağıtılmadığı görülmektedir. Kelime etkinliklerinde dikkat çeken bir başka yönde kelime etkinlerinde verilen kelimelerin sayısal dağılımıdır. Kelime etkinliklerindeki kelimelerin eşit dağıtılmadığı da görülmektedir. Ayrıca burada da B1 kitabında olduğu gibi her temanın sonunda mutlaka „“Kelime Dünyası”” adlı etkinlikler oluşturulmuştur.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B1 düzeyinde toplamda 249 kelimeye yer verilmiştir. Bu kelimelere kelime türü açısından baktığımızda 219 tane isim, 30 tanesi fiilden oluşmaktadır. Bu kelimelere biçim özelliği açısından baktığımızda 166 tane basit, 75 tane türemiş, 8 tane birleşik kelimeye yer verilmiştir. Bu kelimelere anlam özelliği açısından baktığımızda 187 tane somut, 62 tane soyut kelimelerden oluşmaktadır. Bu kelimelere köken özelliği açısından baktığımızda 74 tane Arapça, 34 tane Fransızca, 5 tane İtalyanca, 2 tane İngilizce, 11 tane Farsça, 123 tane Türkçe kelimeye yer verilmiştir.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 düzeyinde toplamda 297 kelimeye yer verilmiştir. Bu kelimelere kelime türü açısından baktığımızda 253 tane isim, 44 tanesi fiilden oluşmaktadır. Bu kelimelere biçim özelliği açısından baktığımızda 161 tane basit, 123 tane türemiş, 13 tane birleşik kelimeye yer verilmiştir. Bu kelimelere anlam özelliği açısından baktığımızda 164 tane somut, 133 soyut kelimelerden oluşmaktadır. Bu kelimelere köken özelliği açısından baktığımızda 67 tane Arapça, 25 tane Fransızca, 4 tane İtalyanca, 1 tane İngilizce, 19 tane Farsça, 2 tane Rumca, 179 tane Türkçe kelimeye yer verilmiştir. B2 seviyesinde B1 göre daha fazla soyut, türemiş, birleşik kelime olduğu görülmektedir. Bu ortaya çıkmasında en önemli sebep seviyesinin değişmesidir. Somut düşünmeden soyut düşünmeye sevk edecek sözcük seçiminin kademeli artış göstermesi ve metin seçimidir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesindeki kelime etkinliklerinde toplamda 249 kelime vardır. Bu kelimeler kelime türü açısından incelendiğinde %88’i isimden %12’si ise fiilden oluşmaktadır. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde kelime etkinliklerinde toplamda 297 kelime olduğu görülmektedir. Bu kelimeler kelime türü açısından incelendiğinde kelimelerin %85’i isimden %15’i ise fiilden olduğu görülmektedir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesindeki kelime etkinlerinde toplamda 249 kelime vardır. Bu kelimeler biçim türü açısından incelendiğinde %67'si basit kelime, %30'u türemiş kelime, %3'ü birleşik kelimelerden olduğu görülmektedir. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde kelime etkinliklerinde toplamda 297 kelime olduğu görülmektedir. Bu kelimeler biçim türü açısından incelendiğinde %54'ü basit kelime, %42'si türemiş kelime, %4'ü birleşik kelime olduğu görülmektedir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesindeki kelime etkinlerinde toplamda 249 kelime vardır. Bu kelimeler anlam türü açısından incelendiğinde %75'i somut kelime, %25'i soyut kelime olduğu görülmektedir. Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde kelime etkinliklerinde toplamda 297 kelime olduğu görülmektedir. Bu kelimeler anlam türü açısından incelendiğinde %55'i somut kelime, %45'i soyut kelime olduğu görülmektedir.

Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesindeki kelime etkinliklerindeki kelimelerin kökenleri incelenmiştir. Burada köken incelemesi yapılmasının sebebi öğrencilerin kendi dilleriyle özdeşleştirme ya da yanlış aktarım sorunları olabileceği düşünülerek böyle bir inceleme yapılmıştır. Bu durum öğretim sürecine de yansıtacağı düşünülmektedir. Öğrenciler kendi dillerindeki kelimelerle Türkçedeki kelimelerle benzerlik kurma yoluna gidebilirler. Bunun iyi sonuçları olabileceği gibi kötü sonuçları da olabileceği düşünülmektedir. Örneğin hem Türkçede hem Arapçada kullanılan ortak kelimeler öğrencinin işini kolaylaştırabilir. Kendi dilinde var olan bir kelimeyi Türkçede var olmayan bir şeyle benzetmesi yanlış öğrenmelere sebep olacağı düşünülmektedir. Yedi İklim Türkçe ders kitabı B1 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde kelime etkinliklerinde toplamda 249 kelime vardır. Bu kelimeler köken türü açısından incelendiğinde %49'u Türkçe kelime, %30'u Arapça, %4'ü Farsça kelime, %34 Fransızca kelime, %2'si İtalyanca kelime, %1'i İngilizce kelime olduğu görülmektedir. Bu kitapta en fazla yüzdeye sahip olan Türkçe kelimeler olduğu görülmektedir. Kökeni başka dilden olan kelimeler arasında en fazla orana sahip olan dil B1 kitabında Fransızca olduğu en az orana sahip olan ise İngilizce olduğu görülmektedir.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 seviyesi kelime etkinlikleri incelendiğinde kelime etkinliklerinde toplamda 297 kelime olduğu görülmektedir. Bu kelimeler köken türü açısından incelendiğinde %60'ı Türkçe kelime, %23'ü Arapça kelime, %6'sı Farsça kelime, %9' Fransızca kelime, %1'i İtalyanca kelime, %1'i Rumca kelime olduğu görülmektedir. Bu kitapta da en fazla yüzdeye sahip olan Türkçe kelimeler olduğu görülmektedir. Kökeni başka dilden olan kelimeler arasında en fazla orana sahip olan dil B1 kitabında Arapça olduğu en az orana sahip olan ise İngilizce olduğu görülmektedir.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B1 düzeyinde %15 oranında deyim öğretimi hedeflendiği görülmektedir. Bu deyimlerin yapılışına bakıldığında isim+fiil şeklinde iki kelimedenden oluşan deyimlerin olduğu görülmektedir. Kelime öğretimi etkinliklerinde B1 düzeyinde atasözü olmadığı görülmektedir. Kelime etkinliklerinde B1 düzeyinde en fazla orana %59 orana sahip olan isim tamlamasının olduğu görülmektedir. B1 düzeyinde sıfat tamlamasının oranı %11 olduğu görülmektedir.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 düzeyinde %6 oranında deyim öğretimi hedeflenmiştir. Bu deyimlerin yapılışına bakıldığında isim+fiil şeklinde iki kelimedenden oluşan deyimlerin olduğu görülmektedir. Kelime öğretimi etkinliklerinde B2 düzeyinde atasözü kullanımının olduğu görülmektedir. Etkinliklerdeki atasözü kullanımının oranı %1 olduğu görülmektedir. Deyim oranına göre atasözü kullanımının az olduğu görülmektedir. Kelime etkinliklerinde B2 düzeyinde en fazla orana %32'lik orana sahip olan isim tamlamasının olduğu görülmektedir. B2 düzeyinde sıfat

taamlamasının oranı %30“luk bir orana sahip olduğu gör÷lmektedir. Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 düzeyinde sıfat taamlamasının oranı B1 düzeyine göre daha fazla olduğu gör÷lmektedir. B2 düzeyinde sıfat taamlamasının oranının B1 düzeyine göre fazla olmasının sebebini seviyenin artmış olmasından kaynaklı olduğu düşün÷lmektedir.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B1 seviyesinde fiille kurulan isim grubunun oranı %14 Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 seviyesinde %27 olduğu gör÷lmektedir. İki seviyede de fiille kurulan kelime gruplarının oranının olması öğrencilerin günlük hayatta eylemlerini tanımlamalarına yardımcı olacağı, işlerini kolaylaştırılacağı düşün÷lmektedir. İki seviyede de yüzde %1“lik ikileme öğretimi bulunmaktadır.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B1 düzeyinde toplamda 81 kelime grubuna yer verilmiştir. Bu kelimelere özelliği açısından baktığımızda 11 tane deyim, 48 tanesi isim taamlaması, 9 sıfat taamlaması, 12 fiille kurulmuş kelime grubu, 1 tane ikileme bulunmaktadır.

Yedi İklim Türkçe ders kitabı B2 düzeyinde toplamda 168 kelime grubuna yer verilmiştir. Bu kelimelere özelliği açısından baktığımızda 10 tane deyim, 53 tanesi isim taamlaması, 51 sıfat taamlaması, 45 fiille kurulmuş kelime, 1 tane ikileme, 1 tane isim grubu, 1 atasözü, 1 tane edat ile kurulan kelime grubu, 1 tane zarf grubu bulunmaktadır.

Gör÷ldüğü üzere Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1-B2 seviyesi incelediğinde temalara kelime etkinlerinin eşit dağıtılmadığı, temalardaki metinlerin kelime etkinlerinin eşit dağıtılmadığı, kelime etkinliklerindeki kelimelerin eşit dağıtılmadığı sonucu ortaya konulmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretenler için sözcük öğretiminde kademeli olarak artış yapılması gerekmektedir. Hatta sözcük listeleri oluşturulup yabancılara bunları sunmanın avantaj sağlayabileceği düşün÷lmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcüklerin seçimi ve öğretimi ile ilgili bir ölçütün bulunmaması sözcük seçimlerinin ve ders kitaplarıyla sunulan sözcük sayısının kitap hazırlayan kişi ya da tömerlerin bireysel tercihlerine bağlı olmasına neden olmaktadır. Oysaki ÷lkemize gelen tüm yabancı öğrencilerimiz Türkçe öğreniyor. Öğrenilen dil Türkçe ise verilen sözcüklerde ortak bir yola gidilmesi gerektiği düşün÷lmektedir. Böylece Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan öğretim materyalleri arasında birlik oluşturulabilecektir.

Kaynakça

- Aksan, D. (2015). Türkçenin sözvarlığı. Ankara, Bilgi Yayınevi.
- Apaydın, D. (2007). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sözcük Öğretimi Üzerine Bir Yöntem Denemesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arslantürk, H. (2012). Türkçe Kelime Gruplarının Yabancılara Türkçe Öğretimindeki Yeri Hakkında Bir İnceleme. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Aşık U. (2007). Yabancılar İçin Temel Türkçe Sözcük Varlığının Oluşturulması. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

- Aydın, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Benhür, M. H. (2002). *Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Tartışılmayan Ana Kavramlar*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Barın, Erol.(2003).“Yabancılara Türkçe öğretiminde temel söz varlığının önemi,” *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 311- 317.
- Büyüköztürk, ğ., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, ğ. ve Demirel, F. (2014).*Bilimsel araştırma yöntemleri* (13. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dervişoğulları, N. (2008). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretilen Sınıflarda Oyunlarla Sözcük Öğretimi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erer, N. G. (2011). Türkçe ve İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan İki Seri Kitabın Sözcük Öğretimi Açısından Karşılaştırılması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Erol, F., H. (20014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Seviyede Kelime Edinimi. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gün, M., Akkaya A. ve Kara, Ö.M. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarını Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanları açısından değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*, (9) 6, 1-16.
- Göçer, A. (2015). Türkçe dersi metin işleme sürecinde bağlam temelli sözcük öğretimi ve etkin sözcük dağarcığı oluşturmadaki işlevi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3 (1),48-63.
- Göçen, G. ve Okur, A. (2016). Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı ve yaygınlığı. *Milli Eğitim Dergisi*, 21,447-476.
- Hasekioğlu, I. (2009). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Öğretimi – Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1 Serisinde Sözcük Öğretiminin Değerlendirilmesi ve Sözcük Öğretimi İçin Uygulama Örnekleri-*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Onan, B. (2016). Söz varlığı terminolojisi üzerine bir analiz çalışması. *Millî Eğitim Söz Varlığı Özel Sayısı*, 45(210),11-29.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil bilgisi*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özbay, M., ve Melanlıoğlu, D. (2008).Türkçe eğitiminde kelime hazinesinin önemi. *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1),30-45.
- Sülükçü, Y. (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde (Temel Seviye A1) Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tunçel, H. (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlü Türkçenin Kelime Sıklığı ve Yaygınlığını Belirleme Çalışması*. Yüksek lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, H. (2013). İletişim Aracı Metin ve İşlev Tipolojisi, *Jass*,6,1311- 1321.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.